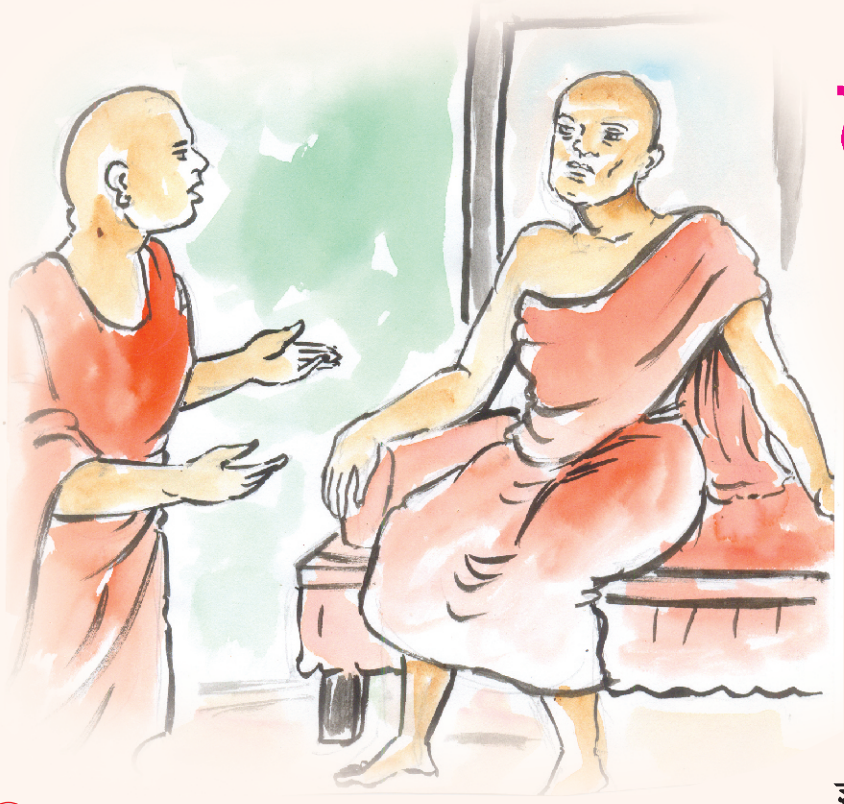

गुरौ प्राप्ते...

● गुरुप्रसादः

कदाचित् कश्चन तरुणः गुरोः समीपम् आगत्य प्रार्थितवान् - ''गुरुवर्य ! शिष्यत्वेन स्वीकृत्य अहम् अनुग्रहणीयः'' इति ।

तदा गुरुः अवदत् - ''भोः, आश्रमे एतावता एव शताधिकाः शिष्याः सन्ति । अतः तव स्वीकारः भवितुं नार्हति'' इति ।

''गुरुदेव ! मम स्वीकारं मा निराकरोतु भवान् । मम निमित्तं कापि व्यवस्था न आवश्यकी । भवान् यत् कार्यं वदेत् तत् कुर्वन् स्थास्यामि अहम् ।''

''अस्तु तर्हि । पाकशालायां पेषणादिकार्ये साहाय्यं कुरु'' इति अवदत् गुरुः । शिष्यः एताम् आज्ञां शिरसा वहन् पेषणादिकार्ये उद्यतः अभवत् । आश्रमे जनाः बहवः । अतः सर्वदा पेषणादिकार्यं पाकशालायां भवति स्म एव । तत् श्रद्धया अकरोत् शिष्यः । गुरुः तं कदापि किमपि न बोधितवान् । एवमेव बहूनि वर्षाणि अतीतानि ।

गुरोः अन्तिमकालः सन्निहितः । अतः सः गुरुपदम् अत्यस्मै दातुम् ऐच्छत् । सः शिष्यान् आहूय अवदत् - ''आश्रमे भवद्भिः यत् शिक्षणं प्राप्तं तस्य सारं लिखित्वा यच्छन्तु'' इति ।

प्रायः सर्वेषाम् आशयः समानः एव आसीत् । ते अलिखन् - ''मनः दर्पणः इव । गुरुः स्वबोधनैः तत्रत्यान् धूलिकणान् दूरीकरोति । ज्ञानाञ्जनशलाकया सः अस्माकं चक्षुः उन्मीलयति ।...'' इति ।

कस्यापि उत्तरस्य पठनात् गुरुः न सन्तुष्टः । सः अन्ते अवदत् - ''सः पेषणकार्यनिरतः अपि अस्मिन् विषये पृच्छ्यताम् ।''

'स तु अशिक्षितः । किं वा वदेत् सः ?' इति चिन्तयन्तः शिष्याः पेषणकर्तारम् अवदन् - ''भवता यत् अत्र प्राप्तं तत् साररूपेण वद'' इति ।

''भवद्भिः किं वा लिखितम् ?'' - पेषणकर्ता अपृच्छत् ।

''मनोरूपस्य दर्पणस्य मालिन्यापसारकः भवति गुरुः इति ।''

तदा सः पेषणकर्ता अवदत् - ''सुहृदः ! गुरौ प्राप्ते, पुनः मनः अस्मत्समीपे क्व भवेत् ? तत् तु भवेत् गुर्वधीनम् । सः एव सर्वाः क्रियाः निर्दिशति, कारयति च ।''

एतत् श्रुत्वा नितरां सन्तुष्टः गुरुः ऐदम्प्राथम्येन तं स्वसमीपम् आनाय्य आशिषा अनुगृहीतवान्, तमेव आश्रमस्य उत्तराधिकारिणं कृतवान् च ।